

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 868053/4

בבית הדין הרבני האזורי באר שבע

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליהו אריאל אדרי, הרב אבידן משה שפנייר, הרב אברהם צבי גאופטמן

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד שמעון פרץ)

נגד

הנתבעת: פלונית

הנדון: קיום זמני שהות של האב מחוץ למרכז קשר והטלת חיוב הוצאות על האם

פסק דין

בפני בית הדין בקשות הדדיות בעניין קיום הסדרי שהות של האב עם הבת, [י'], מחוץ למרכז הקשר.

רקע והליכים קודמים

ההורים התגרשו בתאריך כ"ט אייר תשע"ה (18.05.2015) ולהם שלושה ילדים: הבן [ע'], בן כשלוש עשרה וחצי, תלמיד כ"ה ח' בבית הספר [...]. הבת [מ'], בת כאחת עשרה, והבת [י'], בת כשבע, לומדות בבית ספר ב[...]. עיר מגוריהם.

בין האב וילדיו [ע'] ו[מ'] לא מתקיימים הסדרי שהות מזה כתשעה חדשים, על רקע סרבנות קשר מצד הילדים. הסדרי השהות עם הבת, [י'], התקיימו מזה למעלה משנה עד לאחרונה במרכז הקשר.

בתאריך כ"ו בשבט תשע"ז (22.02.2017) נפסק על ידינו בדעת רוב כי משמורת הילדים אצל אימם בטילה באופן זמני, ולעת עתה יקיימו שני ההורים זמני שהות בלבד. עוד נפסק כי זמני השהות עם האב יתקיימו במרכז הקשר. בית הדין ציווה כי הילדים יופנו על ידי הוריהם מיידית לטיפול הפסיכולוג כהנחיית שירותי הרווחה. רשויות הרווחה התבקשו להגיש תסקיר נוסף במהלך הטיפול, לא יאוחר מתאריך 01.05.2017.

פסק הדין הזמני בתוקפו עד לתאריך 22.08.2017, ובית הדין הבהיר שאפשר שיוארך בעתיד.

ביום 03.04.2017 התקבל תסקיר רשויות הרווחה בעיריית [...]. התסקיר עסק בשאלת קיום הסדרי השהות מחוץ למרכז הקשר. להלן חלקים מהאמור בו:

"בשיחתנו עם פרקליטות מחוז דרום

האם הגישה מס' תלונות במשטרה במס' תיקי משטרה שונים, פרקליטות מחוז דרום פלילי סגרה את כולם בעילה של חוסר ראיות מספקות להוכחת האשמה. ואף מצאה, כמו הגורמים המקצועיים האחרים שטיפלו במשפחה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לרבות גורמי טיפול רווחה ומשטרה כי מדובר בתלונות מכוונות כנגד האב לאור סכסוך הגירושין הקשה בין הצדדים ושימוש בילדים כמכשיר בהליך הפלילי. על החלטת הפרקליטות הוגש ערעור מטעם עו"ד המייצגת את האם. העניין מצוי כעת בבירור במח' ערערים בפרקליטות המדינה [...]

ובכן, בנושא זמני השהות נכון להיום מתקיימים מפגשים בין האב ובין בתו, [י'], במסגרת מרכז קשר. מפגשים אלה מתנהלים באופן חיובי וניכר כי בין האב ובתו, קיים קשר יציב, חם ואוהב. לפיכך אנו סבורים, כי הגיעה העת להוציא את המפגשים ממרכז הקשר. בשיחה שקיימנו עם הקטינה במרכז הקשר, שמענו את דברי הקטינה, כאדם המשיח לפי תומו, כיצד זוכרת חוויות נעימות עם האב וכי רצונה לשוב ולפגוש את האב כבעבר. כאן המקום לציין כי כאשר ניסינו לבחון אפשרות להרחיב את המפגשים במרכז הקשר לכדי פעמיים בשבוע, נתקלנו בסירוב האם לכך בטענה כי גם במרכז הקשר ב[...], התקיים מפגש אחד לשבוע. לכך ניתן להוסיף ביטולם של שלושה מפגשים ע"י האם במהלך תקופת המפגשים במרכז הקשר ב[...]

המלצות

זמני שהות: בהינתן כי תיקי המשטרה כנגד האב נסגרו מחוסר ראיות מספיקות לאישום, נמליץ על הוצאת המפגשים המתקיימים בין האב ובתו, [י'], ולשוב ולקיימו לפי המתווה שהתנהל ערב הגשת התלונות במשטרה, קרי: מפגשים בתדירות של פעמיים באמצע השבוע ומפגש בסופי שבוע, אחת לשבועיים (לסירוגין). נמליץ כי האב יאסוף את הקטינה, [י'], ממסגרת בית הספר וישיבה אל בית האם.

יצוג: לנוכח תגובתם הקשה של שני הקטינים והצורך במיצוי ייצוג האינטרסים של שלושת הילדים וטובתם בתוך ההליך השיפוטי, אנו ממליצים למנות לקטינים אפוטרופוס לדין מטעם המדינה, אשר ייצג את הקטינים ואת טובתם בנפרד מהוריהם, בהמשך ההליך השיפוטי. פנייה זאת נעשית בהתאם לסעיף 68 לחוק הכשרות המשפטית האפוטרופסות – תשכ"ב (1962).

בהמשך לתסקיר זה זומנו הצדדים לדיון ביום 20.04.2017, בו נידונו מספר עניינים, ביניהם גם האמור לעיל. הוחלט על ידינו, באותו יום, כדלקמן:

"בעניין הסדרי השהות של האב עם הבת [י'], האב מבקש כי הסדרי השהות יתקיימו מחוץ למרכז הקשר כפי המלצות רשויות הרווחה. האם מסכימה עקרונית אולם מבקשת שהדבר ייעשה לאחר קבלת תוצאות האבחון.

ביה"ד סבור כי יש לחתור לקיום הסדרי השהות באופן מידי מחוץ למרכז הקשר. עם זאת, במטרה לצמצם את החיכוך שבין ההורים הסדרי השהות יתקיימו כך שמרכז הקשר ישמש כנקודת מפגש בלבד. האם תביא את הבת למרכז הקשר האב יאסוף את הבת ממרכז הקשר ויקיים את הסדרי השהות במקום שיבחר.

תוקף החלטה זו כצו למרכז הקשר.

זמני קיום הסדרי השהות : בימים שני וחמישי למשך שלוש שעות.

זמני שהות אלו יתקיימו למשך ארבעת החודשים הקרובים שבמהלכם יתבקש תסקיר נוסף."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עין רואה שבית הדין לא אימץ את התסקיר במלואו, ובחר ללכת בצעדים מדודים יותר שלא כללו לינה. בנוסף האם עצמה הסכימה עקרונית להוצאת המפגשים ממרכז הקשר, אך דרשה שהדבר ייעשה לאחר קבלת אבחון.

שלושה ימים לאחר קיום הדיון, הגישה האם בקשה לעיון חוזר. לטענתה, על אף שהפרקליטות סגרה את התיק כנגד האב, הוגש ערר לפרקליטות ולכן יש לעכב את הוצאת המפגשים ממרכז הקשר. יומיים אחר כך, ביום 25.04.2017, התקבל דו"ח רשויות הרווחה כדלקמן:

"בתאריך 24.04.17, הח"מ שוחח עם האם ושמע ממנה כי אינה מתכוונת להביא את בתה, [י'], למרכז הקשר כפי שנקבע בהחלטה. לדבריה הקטינה לא מעוניינת להגיע למרכז הקשר בידיעה כי אביה לוקח אותה משם ולכן אינה רוצה להגיע למפגש זה היום.

לשיחה עם האם, קדמה שיחה עם עו"ס מרכז הקשר, אשר שוחחה עם האם לתיאום המפגש בהתאם להחלטת בית הדין הנכבד. עו"ס מרכז הקשר, עדכנה את הח"מ על דברי האם. עוד נציין, כי עו"ס מרכז הקשר ניסתה לתאם מפגש ביום חמישי, בתאריך 20.04.17 היות ובתאריכים 10.04.17, 17.04.17 (ימי שני) מרכז הקשר לא עבד, בשל חג הפסח. האם הודיעה כי לא תוכל להגיע. לשאלתנו השיבה עו"ס מרכז הקשר, כי המפגש האחרון בין האב ובתו, [י'], התקיימו במרכז הקשר בתאריך 03.04.17.

הח"מ הודיע לאב את דברי האם. האב הביע כאב וצער על הפגיעה בבתו ובילדיו בשל התנהלות האם שממשיכה להסית ולחבל בקשר ולנהוג ככל שעולה על דעתה ואינה מכבדת את החלטות בית הדין. האב הגיע ללשכתנו ולמרכז הקשר בשעה היעודה, שאולי בכל זאת יפגוש את בתו, אליה (ואל אחיה) מתגעגע.

התקבלה באותו יום גם הודעת האם כדלקמן:

4. "כן, האישה מתכבדת להודיע לבית הדין הנכבד, כי הקטינה, הבת [י'] מסרבת בכל תוקף לקיים הסדרי שהות עם האיש, האב מחוץ למרכז הקשר. ונוכח חששה כי אלו יתקיימו בניגוד לרצונה, סירבה היא אף ללכת ולקיים מפגש עם האיש במרכז הקשר היום, (יום שני) [...]

8. ככל שלא יינתן עיכוב ביצוע לעניין הסדרי שהות ו/או שבית הדין הנכבד לא יורה על השבתם והחזרתם להתקיים במרכז הקשר, הקטינה עומדת בסירובה לפגוש את האיש, האב בכלל.

בהודעה נוספת אמרה האם כי מצידה אין מניעה לקיום החלטות בית הדין. עוד אמרה האם כי המפגשים בין האב לביתו מתקיימים למעלה משנה במרכז הקשר, ולא ייגרם כל נזק אם מפגשים אלו יימשכו במתכונת זו לתקופה נוספת.

האב הגיש מצידו בקשה לאסור את האם על אי קיום החלטות בית הדין, וכן לקנסה בסך 10,000 ₪ על מניעת כל ביקור.

בתאריך 04.05.2017 הגישה האם בקשה לעיכוב ביצוע של החלטת בית הדין מיום 20.4.2017 לקיים את המפגשים מחוץ למרכז הקשר, תוך כדי שהיא מצרפת לתיק חומרים חסויים. החומרים כללו דו"ח של מטפלת במגע ובדמיון מודרך הנמצאת בקשר עם הבת [י'].

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המטפלת דיווחה כי הבת הביעה חרדה מקיום המפגשים. כמו כן הוצגה תרשומת עו"ס שאינה חתומה על ידי העו"ס ובה דברים דומים.

דיון והכרעה

ההורים העומדים לפנינו עברו מערכת גירושין מורכבת ביותר. גם לאחר הגירושין לא תם הסכסוך ביניהם ולתוכו נקלעו הילדים.

התרשמות רשויות הרווחה היא כי הוגשו כנגד האב תלונות סרק. האב אף לא זומן לחקירה כלשהי בעניין. על רקע זה לא ניתן לקבל את טענת האם ולמנוע מהאב קיום קשר מינימאלי עם ביתו כמקובל. רשויות הרווחה מדווחות כי הביקורים התקיימו כסדרם בצורה חמה ומיטבית. זו גם הדרך הנכונה לקרוא את אותה תרשומת של העו"ס שהוגשה כחומר חסוי לבית הדין.

בית הדין השקיע משאבי זמן ללא תקדים, וניסה את כל יכולת השכנוע וההסברה שבידו על מנת לשכנע את האם, לשווא. כל מה שהתבקשה האם הוא להביא את הבת למרכז הקשר בלבד. לא ניתן לקבל שאפילו פעולה כה פשוטה אינה מתאפשרת, ודומה כי לא לחינם אין האם מתייחסת לעובדה פשוטה זו בבקשותיה.

כבר אמרנו בעבר כי תופעת סרבנות הגט נתונה לדיון ציבורי רחב, ובתי הדין עושים כל אשר לאל ידם כדי למגרה. הקושי בו נמצאים אישה או איש הכלואים בעל כרחם בחיי משפחה ידוע ומוכר לכל יושב על מדין.

לא פחות קשה היא תופעת סרבנות קשר של ילדים עם אחד ההורים. דבר יום ביומו ילדים נקלעים בעל כרחם למשבר שאינם חלק ממנו, והתנהלות הוריהם יכולה לפגוע בהם ולגרום לנזקים שיותר ובהם חותם לאורך שנים. כאן לא יימצאו בנקל ארגונים שונים המסייעים להורים ולילדיהם, והזירה מתנהלת במישור המשפטי בעזרת שירותי הרווחה הנושאים בעול כמעט בלתי אפשרי.

דומה שתופעת סרבנות הגט הולכת וקטנה, ולעומתה תופעת סרבנות הקשר אינה מטופלת באותה אינטנסיביות. זעקתם של מסורבי הגט נשמעת מפיהם ומפי ארגונים שונים התומכים בהם, אך לזעקתם האילמת של ילדים אין פה.

לצערנו הרב הסדרי השהות של האב עם שני ילדיו הגדולים יותר אינם מתקיימים ואל מעגל עצוב זה מובלת הילדה בת השבע בניגוד להמלצות שירותי הרווחה ובניגוד לכל התייחסות משפטית הגיונית.

מסקנה

נוכח האמור לעיל:

א. הבקשה לעיכוב ביצוע של החלטת בית הדין מיום 20.4.2017 נדחית. החלטותינו הקודמות בענין עומדות.

ב. האם סיכלה לכל הפחות ארבעה מפגשים במרכז הקשר, שלצורך הטיפול בהם נדרש זמן שיפוטי יקר. כמו כן כלה לריק זמנו של בית הדין בדיון בתאריך כ"ד ניסן תשע"ז (20.04.2017). על כלוי זמנו של בית הדין מחייב בית הדין, בדעת רוב, את האם בהוצאות משפט לטובת אוצר המדינה בסך 5,000 ₪.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כמו כן בית הדין, בדעת רוב, מחייב את האם בהוצאות משפט בסך 5,000 ₪, שישולמו לידי האב. יוזכר כי האם הותרתה בעניין זה, כמופיע בשורות 114-115 בפרוטוקול הדיון הנ"ל.

יצויין כי דעת המיעוט הינה בנושא הקנסות בלבד, והיא מתבססת על כך שחוב ההוצאות בהלכה מצומצם למקרים מסוימים בלבד, אשר במקרה דנן לדעה זו יש מחלוקת וספק בין הפוסקים האם ניתן לחייב בהוצאות. אך בנושא העקרוני בו עוסקת החלטה זו ובאשר להתנהלותה של האם גם דעת המיעוט מסכימה לכל האמור לעיל.

ג. ההורים ידווחו תוך שבעה ימים האם הבת [י] הובאה למרכז הקשר. מודגש כי ההורים מתבקשים לדווח על עובדה פשוטה זו ויוכלו גם להתייחס לעצם הביקורים בלא להשמיט את העניין שעליו התבקשו לדווח.

ד. יש להעביר עותק מהחלטה זו לעיון עו"ס לסד"ד בעיריית שדרות שהתבקש בהחלטה קודמת להמציא דו"ח משלים בעניין.

ה. יש להעביר עותק מהחלטה זו למרכז הקנסות לבתי משפט.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים ושל ילדיהם.

ניתן ביום י"ג באייר התשע"ז (09.05.2017).

הרב אברהם צבי גאופטמן

הרב אבידן משה שפנייר

הרב אליהו אריאל אדרי